

INDEX TITULORUM

CAP. III. De Materia & Forma essentiali Sacerdotij & Diaconatus ,	p.177	CAP. III. De Matrimonio ut habet ratio- nem Sacramenti ,	p.184		
CAP. IV. De Ministro & subiecto Sacra- menti Ordinis ,	p.179	CAP. IV. De Consensu ad Matrimonium requisito ,	p.187		
CAP. V. De Episcopatu ,	p.180	CAP. V. De Indissolubilitate Matrimo- nij .	p.188		
* * * * *					
TRACTATUS VII.		CAP. VI. De Impedimentis Matrimonij ,			
De Sacramento Matrimonij .		p.191	§. I. De Impedimentis prohibentibus ,		
CAP. I. De Sponsalibus ,		p.181	p.192	§. II. De Impedimentis dirimentibus .	
CAP. II. De Matrimonio ut est in offi- cium natura ,		p.183	p.193	§. III. Alia Impedimenta dirimentia bre- viter exponuntur .	
			p.194		

D

PRIMA PARS MANUALIS THOMISTARUM, DE DEO UNO ET TRINO, ac Creatore Angelorum & Hominum.

P R A E F A T I O.

SAPIENTER dictum est à Seneca, non multis opus esse, sed efficacibus, & praecepta seminis modo spargenda esse, quod quamvis sit exiguum, cum occupavit idoneum locum, vires suas explicat, & ex minimo in maximos fructus diffunditur. Quare opera pratum erit forsitan non exiguum, si qua in Clypeo Theologia Thomistica à nobis tradita sunt, sed fusiū quam tyronibus in scholis usui esse possint, commodè compendio redigantur, & utiliora à minus utilibus secernantur.

Porro in hoc opere eidem methodo & ordini inhærebimus, quem D. Thomas in Summa Theologica observavit; angelicus enim ordo est, quo Angelorum motus est emulatus; & quo Angelici Doctoris nomen sibi promeruit. Triplici (inquit Areopagita) Angeli moventur motu, circulari, recto, obliquo. Circulari equidem, dum circa Deum, ut creaturarum omnium centrum, continua & interminabili cognitione voluntur, & veluti chorœam agunt. Recto, dum inferiora cognoscunt, omnia rectâ lineâ pertransentes. Obliquo, qui ex utroque mixtus est, dum & cognitionem Dei & creaturarum cognitionem conjungunt. Hi caelestium ac beatarum mentium motus; hic motus Doctoris Angelici, quo in illo opere aureo, quod Summa Theologica nuncupatur, progressus est. Nam in primis prima parte torus in divinis est, & circa divinum illud centrum, motu volvitur circulari, dum de Deo, Attributis, & Personis Divinis disputationat. Deinde ad inferiora, motu movetur recto, dum de Deo ut rerum efficiente, deque intellectualis creatura fine differit. Ac tercia demum parte, Deum homini uniens, & cognitionem utriusque conjungens, motu

I. Pars.

A movetur

P R A F A T I O.

movetur obliquo. Eundem ergo in hoc Thomistarum Manuali ordinem observantes, in prima illius parte, de Deo ut uno, & trino, & Angelorum ac hominum creatore agemus. In secunda de Deo ut ultimo fine, & mediis ad illum conducentibus. Tertia demum erit de Deo incarnato, & Sacramentorum institutore. Sed ne insalutato hospite, ejus abdita ingredi ac rimari accusemur, priusquam de illis differamus, aliqua de natura & qualitatibus Theologiae, breviter hic esse premittenda censimus.

QUÆSTIO

3
QUÆSTIO PROOEMIALIS.DE NATVRÆ ET DOTIBVS
Theologia.

C A P U T I.

De natura Theologiae.

Dico primum, quamvis Theologia, ut est in nobis viatoribus, careat evidentiâ actuali suorum principiorum nimirum articulorum fidei, quos solum per fidem & revelationem obscuram cognoscit, est tamen vere & substantialiter scientia. Tum quia est habitus attingens infallibiliter verum per discursum: habitus autem attingens infallibiliter verum per discursum, non potest pertinere ad aliam ex quinque virtutibus intellectualibus ab Arithmetica, quam ad scientiam, vel sapientiam: non enim potest esse habens primorum principiorum, cum ille attingat verum immediate & sine discursu, neque prudentia, vel ars, que versantur solum circa agibilita & factibilita. Tum etiam, quia sufficit ad rationem scientiae, ut per ipsam intellectus firmiter adhæreat vero: nam cum veritas sit finis omnium scientiarum, tunc Scientia censenda est habere suam essentialē perfectionem, quando per illam verum infallibiliter assequitur, eique firmiter adhæret; imò id est solum evidentiā exigitur ad perfectionem scientiae, quia per eam juvatur intellectus, ut facilius & citius verum attingat, & certiore ac immobiliorem habeat veritatis assensum. Unde si absque evidentiâ haberi possit talis certitudo, sine illa etiam obtinebitur vera & essentialis ratio scientiae. Cum ergo Theologia nostra sit cognitione certa, & discurrat circa res divinas cum majori certitudine & firmitate, quam ulla scientia naturalis circa suum objectum; quia reddit suas conclusiones ad principia revelata, omnem naturalem certitudinem excedentia, est equivalenter evidens; & licet careat evidentiâ formalis, quam Philosophus ad scientias naturales videtur requirere, habet tamen evidentiā virtuale, sicut in certitudine, quā omnes alias scientias superat; & radicalem seu aptitudinalem, quia postular conjungi cum lumine gloriae & scientia beata, cui subalternari postea dicemus.

2. Dices, non datur scientia de singularibus & contingentiis: Sed Theologia agit de singularibus, v. g. de Christo, de Beata Virgine, de Antichristo, & similibus; & de contingentiis, puta de peccatis, & actibus humanis: Ergo non est scientia.

3. Respondeo quod licet scientiae naturales non possint versari circa singularia, & contingentia, bene tamen Theologia; quia scientiae naturales dependent à lumine primorum principiorum, quae versantur tantum circa universalia & necessaria. Theologia vero dependet à lumine supernaturali fidei & divinae revelationis, quae ad singularia & contingentia se extendunt. Alias objectiones vide in Clypeo Theologiae Thomisticae.

4. Dico secundum, Theologia nostra subalternatur
Tom. I.

scientia Dei & Beatorum. Ita D. Thomas hic art. in corp. ubi sic discurrit: *Duplex est scientiarum genus, quedam enim sunt qua procedunt ex lumine naturali intellectus, ut Arithmetica, Geometria, & hujusmodi: quedam verò sunt qua procedunt ex principiis notis lumine superioris scientia, sicut Perspectiva procedit ex principiis notificatis per Geometriam, & Musica ex principiis per Arithmeticam notis; & hoc modo sacra doctrina est scientia, quia procedit ex principiis notis lumine superioris scientie, que scilicet est scientia Dei & Beatorum.* Quibus verbis aperit docet, Theologiam nostram subalternari scientiae Dei & Beatorum, sicut perspectiva subalternatur Geometria, & Musica Arithmetica.

5. Ratio etiam id suadet, ut enim aliqua scientia dicatur subalternari alteri, requiritur & sufficit, quod ab ea dependeat quantum ad evidentiam suorum principiorum, & addat objecto subalternantis aliquam differentiam accidentalem; sic Musica subalternatur Arithmetica, quia eius principia per eam manifestantur, & supra numerum, qui est objectum istius, addit differentiam harmonici seu sonori: atque similiter principia Theologiae nostrae, quae sunt articuli fidei, manifestantur per scientiam Dei & Beatorum, illaque addit supra objectum istius differentiam accidentalem, nempe revelationem virtuale; accidentale est enim Deo cognoscibili, quod cognoscatur per lumen gloriae, vel per lumen fidei. Ergo Theologia nostra propriæ scientiae Dei & Beatorum subalternatur. Ex quo

6. Colligitur primum, quod licet Theologia, prout est in nobis viatoribus, sit vere & substantialiter scientia, ut conclusione praecedenti ostensum est, non est tamen perfecta scientia, seu non habet statum perfectum & connaturalem; sicut puer, licet sit substantialiter homo, non est tamen homo perfectus, ob defectum usus rationis & libertatis. Ut enim scientia subalternata habeat statum perfectum & connaturalem, debet esse conjuncta cum subalternante, & ab illa habere evidentiam actuali suorum principiorum. Unde D. Thomas qu. 14. de verit. art. 9. ait quod *omnis scientia in visione rei presentis perficitur.* Atqui Theologia, prout est in nobis viatoribus, non est conjuncta cum scientia beata, cui subalternatur, unde ab ea non accipit evidentiam suorum principiorum, sed per accidens dependet à fide, gerente vices luminis gloriae: Ergo non est in statu perfecto & sibi connaturali.

7. Colligitur secundum, Theologiam nostram remanere in partia; tum quia omnis scientia subalternata petit naturaliter conjungi sue subalternanti, ut ab ea perficiatur, atque illi manifestentur principia que credit. Tum etiam, quia Theologia nostra non est essentialiter obscura, sicut fides, sed per accidens, ratione statu quem habet in nobis viatoribus, in quo regulatur per fidem & cognitionem obscuram. Unde transit de obscura in evidentem, quando homo mutat statum viatoris in statum comprehensoris. Sicut adveniente visione beata, charitas